

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

664

MITAALA NA UFUNDISHAJI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Year: 2012

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka sehemu **B** na swali **moja (1)** kutoka sehemu **C**.
3. Sehemu **A** ina alama 36, sehemu **B** ina alama 40 na sehemu **C** ina alama 24.
4. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (alama 36)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Elezea kwa kifupi maana ya kuunda mtaala wa shule za msingi.

Kuunda mtaala wa shule za msingi kunahusu kupanga mpango rasmi unaoelezea malengo, maudhui, mbinu za kufundisha na tathmini ili kufanikisha ujifunzaji wa mwanafunzi.

Mtaala unaopangwa vizuri husaidia mwalimu kufundisha kwa mpangilio na kwa uwiano wa kila somo.

Hutoa mwongozo wa muda, rasilimali, na mbinu zinazotumika katika kufanikisha ujifunzaji.

Unahakikisha wanafunzi wanapata maarifa, stadi na tabia zinazohitajika kwa maendeleo yao.

Aidha, mtaala unaopangwa vizuri unakidhi viwango vya kitaifa na mahitaji ya jamii.

2. Jadili umuhimu wa kuzingatia mahitaji ya wanafunzi wakati wa kupanga mtaala.

Kuzingatia mahitaji ya wanafunzi husaidia kuhakikisha maudhui yanalingana na kiwango cha umri na uelewa wa mwanafunzi.

Hii hutoa mwongozo wa mbinu zinazofaa za kufundisha ambazo huongeza ushirikiano wa mwanafunzi darasani.

Kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi kunahimiza motisha ya kujifunza kwani mwanafunzi anahisi kuwa mtaala unamzingatia.

Husaidia kupunguza changamoto za ujifunzaji na kutoa msaada unaofaa kwa wanafunzi wenye mahitaji maalum.

Aidha, huongeza uwezekano wa kufanikisha malengo ya elimu kwa kiwango cha juu na tathmini inayofaa.

3. Toa ubainisho kati ya mbinu ya mwalimu kuelezea mada na mbinu ya mwanafunzi kujigamba maarifa.

Mbinu ya mwalimu kuelezea mada inahusisha mwalimu kutoa maarifa kwa uwazi, kuelezea dhana na kutoa mifano ili wanafunzi wafuate.

Mbinu ya mwanafunzi kujigamba maarifa inahimiza mwanafunzi kujitahidi kugundua maarifa kwa vitendo na kushiriki moja kwa moja katika ujifunzaji.

Mbinu ya mwalimu inategemea ujuzi na maelezo ya mwalimu, wakati mbinu ya mwanafunzi inategemea shirikisho la mwanafunzi na ubunifu wake.

Mbinu ya mwalimu ni ya moja kwa moja, lakini mbinu ya mwanafunzi ni ya kiasili na yenye kuhamasisha utafiti na majaribio.

Mbinu zote mbili ni muhimu, lakini mbinu ya mwanafunzi inahimiza kujifunza kwa kina na kuendeleza stadi za kutatua matatizo.

4. Orodhesha njia tatu za kuandaa mazoezi ya madarasa na eleza kwa kifupi matumizi yake.

Kwanza, mazoezi ya maandishi yanahusisha kuwaandaa wanafunzi kwa kuandika majibu au kuelezea dhana zilizojifunzwa, kusaidia kumbukumbu na kuelewa nadharia.

Pili, mazoezi ya vitendo hufanya mwanafunzi kufanya majaribio au kuonyesha ujuzi wa vitendo, hivyo kuunganisha nadharia na vitendo.

Tatu, mazoezi ya majadiliano yanahimiza mwanafunzi kushiriki, kubadilishana mawazo na kujifunza kupitia mijadala ya kikundi, kuendeleza ujuzi wa kijamii na mawazo ya kina.

5. Taja aina tatu za mtaala kwa mtazamo wa malengo ya kielimu.

Mtaala wa kitaifa unaweka malengo ya kitaifa yanayohitaji kufikiwa na kila shule, kuhakikisha uwiano wa elimu kwa taifa.

Mtaala wa shule unalenga malengo maalum yanayolingana na mazingira na mahitaji ya shule husika.

Mtaala wa kitaaluma unalenga malengo ya kitaaluma yanayohusiana na stadi maalum, maarifa, na ubobezi wa taaluma.

6. Eleza kwa nini tathmini ni sehemu muhimu ya andalio la somo.

Tathmini inasaidia mwalimu kubaini ni kiwango gani mwanafunzi amefanikisha malengo ya somo.

Hutoa mrejesho wa haraka unaoruhusu kuboresha mbinu za kufundisha.

Inahimiza mwanafunzi kujitahidi na kujua ni maeneo gani yanahitaji kuimarishwa.

Inahakikisha mpangilio wa somo unafanyika kwa uwiano na kwa ufanisi.

Aidha, husaidia katika kupanga hatua za kufuata ili kufanikisha malengo ya elimu.

7. Taja misingi mitatu muhimu ya kuunda mtaala yenye tija.

Kwanza, msingi wa kisaikolojia, kuhakikisha mtaala unazingatia ukuaji wa akili na hisia za mwanafunzi.

Pili, msingi wa kijamii, kuhakikisha mtaala unahusisha mahitaji na tamaduni za jamii.

Tatu, msingi wa kielimu, kuhakikisha mtaala unalingana na viwango vya kitaifa na malengo ya elimu.

8. Kwa mfano wa somo la sayansi ndogo, taja zana za ufundishaji zinazoweza kutumika.

Zana zinazoweza kutumika ni kama vile vifaa vya maonyesho ya mimea, madawa ya mitihani, picha, majaribio ya msingi, na vifaa vya kupima.

Zana hizi husaidia mwanafunzi kuona, kushughulikia na kuelewa dhana za sayansi kwa vitendo.

9. Eleza sifa zinazofanya njia ya mihadhara iwe rahisi kwa walimu wanaofundisha watu wazima.

Kwanza, ufupi na uwazi wa maelezo unarahisisha kuelewa kwa watu wazima.

Pili, mifano inayohusiana na uzoefu wa maisha hufanya mada iwe ya kuvutia.

Tatu, utaratibu wa hatua kwa hatua unasaidia kufuata na kushirikisha wanafunzi.

Nne, kutoa nafasi ya maswali na majadiliano kunahimiza ushirikiano na kujifunza kwa kina.

Tano, kutumia zana za kufundishia zinazofaa husaidia kueleza dhana ngumu kwa urahisi.

SEHEMU B (alama 40)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

10. Chagua somo la kufundisha shule ya msingi, kisha tengeneza mpangilio wa somo ukiweka hatua zote muhimu.

Somo: Sayansi – Mimea

Kwanza, mwalimu ataanza kwa kuanzisha somo, kueleza malengo na kuratibu maswali ya awali ili kubaini uelewa wa wanafunzi.

Pili, mwalimu ataonyesha maonyesho ya sehemu za mmea na majibu yake, kutoa mifano ya maisha halisi.

Tatu, wanafunzi watashirikiana katika kazi za vikundi kuainisha sehemu za mmea na kazi zake.

Nne, wanafunzi watafanya mazoezi ya vitendo kwa kugusa, kuchambua na kupima mimea halisi au mifano.

Tano, mwalimu atakagua na kutoa mrejesho, kuhakikisha malengo ya somo yamefikwa.

11. Elezea uzoefu wako wa mazoezi ya udhalilishaji wa kufundisha, ukieleza mafanikio na changamoto.

Kwanza, mazoezi yalinisaidia kuelewa mbinu bora za kufundisha na mpangilio wa somo.

Pili, niliweza kutumia mbinu mbalimbali za kufundisha ambazo zilihimiza ushirikiano wa wanafunzi.

Tatu, changamoto ilikuwa ni kupata zana zote muhimu kwa wakati, lakini nikazitua kwa kutumia mbadala zinazopatikana.

Nne, mafanikio yalionekana pale mwanafunzi alipofanikisha malengo ya somo kwa kiwango kikubwa.

Tano, mazoezi yalinisaidia kujitathmini na kuboresha mbinu zangu za kufundisha.

12. Kuwa mhadhiri wa semina kwa walimu, taja mambo matatu muhimu utakayosisitiza kuhusu maandalizi ya azimio la kazi.

Kwanza, azimio la kazi linapaswa kuzingatia malengo ya somo kwa uwiano.

Pili, lazima litambue rasilimali na nyenzo zinazohitajika kwa kila kipengele cha somo.

Tatu, linapaswa kuandaa mpangilio wa hatua kwa hatua, kutambua tathmini na kuratibu muda wa somo.

13. Jadili athari zinazoweza kutokea kwa wanafunzi endapo mwalimu hafanyi maandalizi ya kazi kabla ya kufundisha.

Kwanza, wanafunzi hupoteza muda wa ujifunzaji kwa sababu mwalimu anatafuta nyenzo au hatua za kufuata.

Pili, dhana zisizoeleweka huongezeka, kuathiri uelewa wa mwanafunzi.

Tatu, motisha ya kujifunza hupungua kwani somo linaonekana lisilo na mpangilio.

Nne, tathmini haifanyi kazi ipasavyo, kushindwa kubaini changamoto za ujifunzaji.

Tano, ushirikiano na nidhamu darasani hupungua, kufanya ujifunzaji kuwa wa gumu.

SEHEMU C (alama 24)

Jibu swali moja (1) kutoka sehemu hii.

14. Umepangiwa kuokoa darasa lenye wanafunzi wenye tabia zisizofaa, elezea mikakati utakayotumia kufanikisha ufundishaji.

Kwanza, kupanga vikundi vidogo kulingana na tabia na uwezo wa wanafunzi.

Pili, kuweka kanuni na taratibu za darasa zinazofuatwa kwa uthabiti.

Tatu, kutoa fursa za motisha na pongezi kwa tabia nzuri ili kuhamasisha ushirikiano.

Nne, kutumia mbinu za kufundisha zinazoshirikisha kila mwanafunzi, ikiwemo majadiliano na kazi za vitendo.

Tano, kutoa mrejesho wa mara kwa mara na kushirikisha wazazi au viongozi wa shule pale changamoto zinapoonekana.

15. Elezea jinsi matumizi mazuri ya vifaa vya kufundishia yanavyoweza kuongeza uelewa wa wanafunzi.

Vifaa vinavyotumika kwa usahihi vinahimiza wanafunzi kuona dhana kwa vitendo badala ya kusikiliza tu.

Husaidia kuboresha kumbukumbu na uelewa wa dhana ngumu.

Vifaa vinavyovutia vinaongeza motisha na ushirikiano wa mwanafunzi.

Husaidia mwalimu kufundisha kwa njia yenye mpangilio na uwiano.

Aidha, vinawezesha majaribio na ubunifu wa mwanafunzi katika kujifunza.

16. Jadili faida za kuchunguza mazoezi ya kufundishia iliyoendeshwa kwa muda mrefu.

Kwanza, hutoa taarifa za kina juu ya maendeleo ya ujifunzaji na ufanisi wa mbinu za kufundisha.

Pili, husaidia mwalimu kuboresha mpangilio wa masomo na mbinu zinazotumika.

Tatu, hutoa mwongozo wa kuboresha zana na rasilimali zinazohitajika.

Nne, huchangia kujenga uaminifu na motisha kwa wanafunzi kutokana na mpangilio thabiti wa somo.

Tano, hutoa fursa kwa mwalimu na shule kufanya tathmini ya muda mrefu ya ufanisi wa mtaala.